

Чайкоўскага, Глінкі, Даргамыжскага, Моцарта, Бетховена, Шумана, Багатырова, Алоўнікава, Семянякі, Кузняцова, Мдзівані і інш. Увесь шматфарбны свет музыкі аказвае станойчы ўплыў на музычнае развіццё студэнта.

Немагчыма ацаніць багацце эмацыянальна-творчых перажыванняў, звязаных з выканаўчым аналізам, разборам і падрыхтоўкай кожнага харавога твора, для мастацкага росту навучэнца, развіцця яго музычнага і агульнага кругагляду.

Такім чынам, харавое дырыжыраванне, з'яўляючыся выканаўчай дысцыплінай, мае адначасова і больш шырокае значэнне як сродак музычнага выхавання.

А.Р.Зязюля, дацэнт

СТАНДАРТЫЗАЦЫЯ Ў КАМП'ЮТЭРНАЙ ПАДРЫХТОЎЦЫ СТУДЭНТАЎ КУЛЬТУРАЛАГІЧНЫХ СПЕЦЫЯЛІЗАЦЫЙ

Асноўная мэта стандартызацыі ў вышэйшай адукацыі падпарадкавана агульнай мэце навучання — дасягненню высокай якасці падрыхтоўкі высокаваліфікаваных спецыялістаў адпаведных спецыяльнасцей для азначанай галіны народнай гаспадаркі.

Стандартызацыя прадугледжвае нармалізацыю і уніфікацыю вучэбных планаў, праграм, метадаў і сродкаў навучання і кантролю. Эфектыўнасць стандартызацыі заключаецца ў распрацоўцы гібкіх нарматываў, якія б спрыялі павышэнню якасці арганізацыі навучальнага працэсу, забяспечвалі б грунтоўнае засваенне адпаведнага кола ведаў, выпрацоўку сістэмных падыходаў у падрыхтоўцы спецыялістаў.

Працэс стандартызацыі ў адукацыі прадугледжвае распрацоўку і ўкараненне уніфікаваных метадаў навучання, нармалізацыі складу асобных вучэбных дысцыплін, аптымізацыі вучэбных планаў.

Распрацоўка стандартаў па вучэбных дысцыплінах, якія звязаны з вывучэннем камп'ютэрнай тэхнікі і інфармацыйных тэхналогій — галін, якія набываюць шырокае распаўсюджванне і інтэнсіўнае развіццё ў сучасны перыяд практычна ва ўсіх галінах чалавечай дзейнасці, патрабуе асаблівай увагі. Выключная дынаміка ў развіцці камп'ютэрных сістэм інфармавання і кіравання патрабуе глыбокага аналізу структуры і складу вучэбнага матэрыялу пры распрацоўцы вучэбных праграм і арганізацыі вучэбнага працэсу па гэтых дысцыплінах.

Намі распрацавана вучэбная праграма па дысцыпліне “Камп'ютэрная тэхніка”, якая ўваходзіць у склад вучэбнага плана спецыялізацыі “інфармацыйныя сістэмы ў культуры” спецыяльнасці “культуралогія”. Зыходзячы з мэт і задач падрыхтоўкі студэнтаў па ўказанай спецыялізацыі, вызначана мэта вывучэння гэтай дысцыпліны. Галоўнымі мэтамі з'яўляюцца фарміраванне ведаў аб складзе і ўстройстве сродкаў лічбавай электроннай вылічальнай тэхнікі, набыццё грунтоўных уяўленняў аб функцыянаванні інфармацыі ў гэтым тэхнічным асяроддзі, азнаямленне з асноўнымі напрамкамі выкарыстання тэхнічных сродкаў электронна-вылічальнай тэхнікі (ЭВТ) у культуры і мастацтве.

У склад курса ўключаны раздзел, прысвечаны тэарэтычным асновам пабудовы ЭВМ. У адпаведным раздзеле разглядаюцца арыфметычныя і лагічныя асновы пабудовы лічбавых электронна-вылічальных машын. Прадугледжаны вывучэнне двайковай і шаснаццаціткавай пазіцыйнай сістэм злічэння, выкананне арыфметычных аперацый складання і множання ў гэтых сістэмах злічэння, разглядаецца іх эквівалентнасць у дачыненні да выканання арыфметычных аперацый. Вывучаецца вылічэнне выказванняў (паняцце, віды выказвання, лагічныя звязкі, табліцы ісціннасці, асобныя формы выказванняў), затым фарміруюцца асноўныя ўяўленні аб логіцы прэдыкатаў і, нарэшце, студэнты знаёмяцца з булевай алгебрай. Такі

падыход мае важнае значэнне для нефармальнага вывучэння булевай алгебры, грунтоўнага ўключэння ў свет логікі, што асабліва важна для студэнтаў культуралагічнай спецыяльнасці. У гэтым раздзеле разглядаюцца элементы тэорыі аўтаматаў, вывучаецца сінтэз функцыянальных схем па аснове булевых мадэлей. Разглядаюцца аўтаматы Мілі і Мура, якія з'яўляюцца асновай для мадэліравання аўтаматаў.

У раздзеле “Схематэхніка ЭВМ” разглядаюцца асноўныя паняцці і тэрміналогія ў галіне вылічальнай тэхнікі. Студэнты знаёмяцца з асобнымі лінейнымі і нелінейнымі радыёэлектроннымі элементамі, базавымі лагічнымі элементамі схем ЭВТ, вывучаюць пабудову кампанентных схем для сродкаў ЭВТ (І-НЕ, АБО-НЕ, трыгеры, рэгістры, лічыльнікі, суматары, шыфратары і дэшыфратары, мультіплексары і дэмультаплексары), іх функцыі і прынцыпы дзеяння, а таксама пабудову арыфметыка-лагічных устройстваў.

У наступным раздзеле, прысвечаным вывучэнню структуры і складу лічбавых ЭВМ, студэнты знаёмяцца з паняццем мікрапрацэсара (МП), яго функцыямі і ўстройствам на прыкладзе МП 808866, распрацаванага фірмай Intel. Разглядаюцца працэсы абмену інфармацыяй МП са знешнімі ўстройствамі, сістэма перарыванняў і механізмы іх апрацоўкі. Вывучаецца шынная архітэктурна ЭВМ і праводзіцца знаёмства з узаемадзеяннем асноўных блокаў ЭВМ.

У раздзеле “Элементная база ПЭВМ” вывучаецца элементная база, канструкцыі і тэхнічныя характарыстыкі мікрапрацэсараў, падсістэм унутранай памяці, сістэмных плат, адаптэраў устройстваў.

У раздзеле “Перыферычныя ўстройства ПЭВМ” вывучаюцца знешнія запамінальныя ўстройства (накапляльнікі інфармацыі па гібкіх магнітных дысках, жорсткіх магнітных дысках, магнітных стужках, на аптычных і магнітааптычных дысках, электронныя энерганезалежныя запамінаючыя ўстройства), устройства ўводу інфармацыі (клавіятуры, мікрафоны, сканеры), маніпулятары (тыпу

Распрацоўка стандартаў па вучэбных дысцыплінах, якія звязаны з вывучэннем камп'ютэрнай тэхнікі і інфармацыйных тэхналогій — галін, якія набываюць шырокае распаўсюджванне і інтэнсіўнае развіццё ў сучасны перыяд практычна ва ўсіх галінах чалавечай дзейнасці, патрабуе асаблівай увагі. Выключная дынаміка ў развіцці камп'ютэрных сістэм інфармавання і кіравання патрабуе глыбокага аналізу структуры і складу вучэбнага матэрыялу пры распрацоўцы вучэбных праграм і арганізацыі вучэбнага працэсу па гэтых дысцыплінах.

Намі распрацавана вучэбная праграма па дысцыпліне “Камп'ютэрная тэхніка”, якая ўваходзіць у склад вучэбнага плана спецыялізацыі “інфармацыйныя сістэмы ў культуры” спецыяльнасці “культуралогія”. Зыходзячы з мэт і задач падрыхтоўкі студэнтаў па ўказанай спецыялізацыі, вызначана мэта вывучэння гэтай дысцыпліны. Галоўнымі мэтамі з'яўляюцца фарміраванне ведаў аб складзе і ўстройстве сродкаў лічбавай электроннай вылічальнай тэхнікі, набыццё грунтоўных уяўленняў аб функцыяніраванні інфармацыі ў гэтым тэхнічным асяроддзі, азнаямленне з асноўнымі напрамкамі выкарыстання тэхнічных сродкаў электронна-вылічальнай тэхнікі (ЭВТ) у культуры і мастацтве.

У склад курса ўключаны раздзел, прысвечаны тэарэтычным асновам пабудовы ЭВМ. У адпаведным раздзеле разглядаюцца арыфметычныя і лагічныя асновы пабудовы лічбавых электронна-вылічальных машын. Прадугледжаны вывучэнне двайковай і шаснаццаціткавай пазіцыйнай сістэм злічэння, выкананне арыфметычных аперацый складання і множання ў гэтых сістэмах злічэння, разглядаецца іх эквівалентнасць у дачыненні да выканання арыфметычных аперацый. Вывучаецца вылічэнне выказванняў (паняцце, віды выказвання, лагічныя звязкі, табліцы ісціннасці, асобныя формы выказванняў), затым фарміруюцца асноўныя ўяўленні аб логіцы прэдыкатаў і, нарэшце, студэнты знаёмяцца з булевай алгебрай. Такі

падыход мае важнае значэнне для нефармальнага вывучэння булевой алгебры, грунтоўнага ўключэння ў свет логікі, што асабліва важна для студэнтаў культуралагічнай спецыяльнасці. У гэтым раздзеле разглядаюцца элементы тэорыі аўтаматаў, вывучаецца сінтэз функцыянальных схем па аснове булевых мадэлей. Разглядаюцца аўтаматы Мілі і Мура, якія з'яўляюцца асновай для мадэліравання аўтаматаў.

У раздзеле “Схематэхніка ЭВМ” разглядаюцца асноўныя паняцці і тэрміналогія ў галіне вылічальнай тэхнікі. Студэнты знаёмяцца з асобнымі лінейнымі і нелінейнымі радыёэлектроннымі элементамі, базавымі лагічнымі элементамі схем ЭВТ, вывучаюць пабудову кампанентных схем для сродкаў ЭВТ (І-НЕ, АБО-НЕ, трыггеры, рэгістры, лічыльнікі, суматары, шыфратары і дэшыфратары, мультіплексары і дэмультаплексары), іх функцыі і прынцыпы дзеяння, а таксама пабудову арыфметыка-лагічных устройстваў.

У наступным раздзеле, прысвечаным вывучэнню структуры і складу лічбавых ЭВМ, студэнты знаёмяцца з паняццем мікрапрацэсара (МП), яго функцыямі і ўстройствам на прыкладзе МП 808866, распрацаванага фірмай Intel. Разглядаюцца працэсы абмену інфармацыяй МП са знешнімі ўстройствамі, сістэма перарыванняў і механізмы іх апрацоўкі. Вывучаецца шынная архітэктара ЭВМ і праводзіцца знаёмства з узаемадзеяннем асноўных блокаў ЭВМ.

У раздзеле “Элементная база ПЭВМ” вывучаецца элементная база, канструкцыі і тэхнічныя характарыстыкі мікрапрацэсараў, падсістэм унутранай памяці, сістэмных плат, адаптэраў устройстваў.

У раздзеле “Перыферыяныя ўстройства ПЭВМ” вывучаюцца знешнія запамінальныя ўстройства (накапляльнікі інфармацыі па гібкіх магнітных дысках, жорсткіх магнітных дысках, магнітных стужках, на аптычных і магнітааптычных дысках, электронныя энерганезалежныя запамінаючыя ўстройства), устройства ўводу інфармацыі (клавіятуры, мікрафоны, сканеры), маніпулятары (тыпу

“мыш”, “трэпбол”, джойстык), устро́йствы адлюстраваньня інфармацыі (дысплеі (відэаманіторы) розных тыпаў, гукавыя калонкі і тэлефоны), устро́йствы вываду інфармацыі (прынтэры і плотэры). Пры вывучэньні перыфэрыяльных устро́йстваў асобая ўвага надаецца знаёмству з прынцыпамі дзеяньня, асноўнымі тэхнічнымі характарыстыкамі і паказальнікамі, функцыямі і прызначэньнем.

Асобны раздзел прысвечаны вывучэньню сеткавага абсталяваньня і сродкаў тэлекамунакацыі. У гэтым раздзеле вывучаюцца агульныя паняці, тыпы і тапалогія сетак, разглядаюцца інтэрфейсы і адаптэры лакальных сетак. Тэхнічныя характарыстыкі абсталяваньня для лакальных сетак, сетак “Intraet” і глабальных сетак (Internet). Разглядаюцца прынцыпы работы мадэмаў, камутатараў, канцэнтратараў і іх функцыі, а таксама асноўныя патрабаванні і правілы асталяваньня сетак і ўстро́йства камп’ютэрных камунакацыі.

Устро́йствам сілкаваньня асобных камп’ютэраў і камп’ютэрных сістэм прысвечаны раздзел “Устро́йствы сілкаваньня”. У ім разглядаюцца віды блокаў сілкаваньня, іх схематэхніка, забеспячэньне бесперабойнага сілкаваньня і мер бяспекі пры эксплуатацыі. Разглядаюцца функцыі і прызначэньне сеткавых фільтраў, стабілізатараў, крыніц бесперабойнага сілкаваньня.

У заключэньні разглядаюцца агульныя пытанні выкарыстаньня лічбавых ЭВМ у інфармацыйнай практыцы ўстаноў культуры і мастацтва, канцэптэральныя палажэньні праектаваньня інфармацыйна-вылічальных сістэм для гэтых устаноў і перспектывы развіцця камп’ютэрнай тэхнікі.

Такім чынам, пры распрацоўцы праграмы вучэбнага курса “Камп’ютэрная тэхніка” ў першую чаргу ў яе склад уключаліся найбольш фундаментальныя веды, навукова абгрунтаваныя палажэньні, прынятыя і правяраныя на практыцы звесткі, асноўныя прынцыповыя схемы, сістэмы функцый і напрамкі выкарыстаньня сродкаў ЭВТ. Хутка-зменныя звесткі аб мадэлях, вытворцах, тэхнічных

паказальніках складаюць пераменную інфармацыю курса і пастаянна ўключаюцца для агляду сродкаў ЭВТ на сучасным этапе развіцця.

Гэты падыход, на наш погляд, дазволіць забяспечыць грунтоўную падрыхтоўку спецыялістаў у галіне інфармацыйнай падтрымкі культуры і мастацтва, якія валодаюць трывалымі ведамі і могуць тэхнічна пісьменна выкарыстоўваць лічбавыя ЭВМ у сваёй прафесійнай дзейнасці.

П.Р.Ігнатовіч, дацэнт

КУЛЬТУРАЛАГІЧНЫ КАМПАНЕНТ АДУКАЦЫЙНАГА СТАНДАРТА

У апошнія гады ў нашай краіне вядзецца грунтоўная работа па ўдасканаленні сістэмы адукацыі, уключаючы і вышэйшую школу. Сярод падыходаў, накіраваных на паляпшэнне падрыхтоўкі спецыялістаў, значнае месца займае гуманітарызацыя адукацыі, якая ўключае гуманістычную і культуралагічную місію. Гэта праяўляецца ў задавальненні духоўных патрабаванняў людзей, канкрэтнага чалавека, канкрэтнай асобы, чалавечых супольнасцей. Такая арыентацыя азначае стварэнне неабходных умоў для развіцця тэарэтычных здольнасцей студэнтаў, гарманічнага развіцця іх інтэлектуальных, прафесійных, эстэтычных і маральных якасцей.

Ключавую ролю ў гуманітарнай падрыхтоўцы студэнтаў маюць веды ў галіне культуралогіі.

Культуралагічная адукацыя спрыяе асобаснай падрыхтоўцы моладзі да арыентацыі ў сучасным свеце. У працэсе культуралагічнай падрыхтоўкі студэнты павінны атрымаць уяўленні аб шматграннасці і самацэннасці розных культур, іх ролі ў чалавечай жыццядзейнасці, веды аб спосабах набыцця, захавання і перадачы каштоўнасцей